

מסורת הש"ס

^[א] שמועות י: טו (לעיל ד:י, טו)
^[ב] עי' ח"כ צו פרש"ה ח"ג, ד) (לעיל ג:י, ט) (לעיל ג:ד, לקמן ת, פסחים סב, א)
^[ג] לקמן י, א) וירקא ד: ד:

הגהות הב"ח

^[א] גמ' רב חסדא אמר פסולה נשחטה לשם שלמים דידהי בעינן:
^[ב] תר"ח (נדפד) הקודם) סבין כי מקדש וקדשיו דתני במתני' ה"ח ובבביתא חידש טפי ממתינינן דקמי ל"ל ומיתנ וסא נמתק:
^[ג] שם דלי לאו משום גזרה אטו לפני כפרה היו מקלינן:

גליון הש"ם

גמ' תורה קרייה שלמים. כעין זה מנחות דף טו ע"א ועיין לקמן דף סג ע"ב תורה' מנחה וכן מנחת ד"י ע"פ מוס' ד"ה:
משפטיק: שם השבט ששחטה לשם השבט כשרה. עיין מור דף טו ע"ב מוס' ד"ה שרי:

שינויי נוסחאות

^[א] מיתנ וירקא. של ליתא בכ"מ, וכ"ה במד"ה דלמא ובש"י:
^[ב] מוסרש"ק מוחק מה שכתובים, חולט עי' בס' טה"ק מ"ט לפס' גי' זו:
^[ג] במתני' דר"י פ"ב רבא ונכל סתניא, וכן בכה"י ובד"י בנשי' ד"ה לשם שלמים. ק"י דר"י ויש' בלענין וכן הויה הכה"י, ובג"י ע"פ מוס' ד"ה אמת רבא:
^[ד] נשחטה נמתק (ש"ס):
^[ה] ביום וכו' וזכרו ליתא כהנ"ה, ול"ל ביום מוחק מה (ששכ"י) וכן הויה רש"י וע"פ עולה (ג"ה), וכ"ה תמדי' על מ, וכ"ה הקריא דר"י לגרס עולה, וע"ש מ"ש' בגימט' כתיבתה' וכן להחליק (ג"ה), ובה' בתורה' (ס"ה):
^[ו] לחמיתק, זה לא נאמר אלא יעשה מלך קיין למבוא, ולחבד בו מלך (ש"ס):
^[ז] אכל במד"ה סבין הכילו פירש"י בסמוך שלפנינו:
^[ח] וקריצין ביהן אלא במד"ה כן בשמיני בשבועות כלי' (ש"ס), ובה' בבביתא:
^[ט] ל"ל ששחטן (ש"ס):

^[י] שחיתותיהן (ששכ"י):
^[יא] ואמר ליה ר' יודא (ש"ס):
^[יב] ל"ל למינה ומיתנ כי נמתק הק"י ומת"י כשרה ועולה אלא (ש"ס):
^[יג] בכה"י שחיתה:
^[יד] ל"ל שחיתה בין (ש"ס):
^[טו] כש"מ טקף והיינו עשה דלאחר הפרשה:
^[טז] ס"ה בעילה לפי שהיה שינוי בעלים והבא בשנינו קודש איירי שחיתה (ש"ס), ובכ"י בצ"ח וק"י:
^[טז] כ"ה של זה בשחטה (ש"ס) (כ"י דר"י), ס"ה של זה ולא שכתבר בה אחר אלא כשחטה (ששכ"י), מיתנ אלא כשחטה בכה"י ובד"י, ונליק' כי דלמן עולה ומת"י כשרה ועולה לבעלים דרפי' שנינו קודש אין כאן דהיי כשחטה חטאת חלב לשם חטאת דס':
^[יז] אן פסולה משא אלא לא, כלי' (ש"ס):
^[יח] ב"ה על עשה (ש"ס):
^[יט] למינה נמתק (בב"ה):
^[כ] דהא הבא (ש"ס):
^[כא] ב"ה ל"ל עליה (ש"ס) וכן' בבביתא' (לפי' ל"ל עבירה עשה:
^[כב] כ"ה ל"ל הא ג"ל וא"ו (ששכ"י):
^[כג] דרב שמואל בר יצחק דאמר דלר"י דוקא המדקין מקייצין בהם כו', כלי' ועי' במוס' דשמועות דג"י נכות ס"ה (ב"ה):
^[כד] לבסוף (ששכ"י):

^[לב] ברעיה נמתק (קריא), וגי' ל"ק דהובא דלית ליה תקנתא

לדברי רבי שמעון אין נפדין סמימין. דהכי גמר לה רבי יוחנן מרביה דפליגי בה רבי שמעון ורבנן לרבי שמעון לית ליה לב ד"ד מתנה עליהן להכשירן לתמידי שנה הצאה [לומר]ן אס הוטרבו הוטרבו ואס לאו יהא קדושים לדמיהן שיפדו אותן ממעות חולין כלא מוס ויוציאס לחול:
וּפְלוּ דמיהס למותר תרומה ואחר כך יחזרו ויקחו אותם מתרומה חדשה ויוכשרו לתמידין^[א] ולדברי חכמים נפדין תמימים דאית להו לב בית דין מתנה עליהן מנאי זה אלמא לית ליה לרבי שמעון לב בית דין מתנה עליהן (בהן) דאי אית ליה יוכשרו לתמידין ולא יקייצו^[ב] אלא לית (ליה לב ד"ד מתנה) כך שמעתי בשמועות:
ועוד. אי נמי בעית למימר דקרא דחיק ומוקי אנפשיה כשהפרישן בזה אחר זה ובטומאה דערב יוס טוב קאמר מי מית למימר דכי קמי שאירעה בין זה לזה בהפרשה קאמר והא צעא מיניה כו':
בשמי נוסוס. נשחטין^[ג] כאחד ואין שהות לאורועי טומאה בין שחטמיהן^[ד] ונזרק דמו של ראשון שני למה קרב. לר' שמעון הרי אין טומאה בין זה לזה. ואמר ליה^[ה] לטומאה שאורעה בין זריקתו של זה לזריקתו של זה:
ע"כ לא מיבעיא כו'^[ו] אפילו לרבי ירמיה לא מתמה^[ז] אלא אי מכפר אעשה דלאחר שחטמו^[ח] אי לא מכלל דפשיטא ליה דבין זה לזה דקאמר רבי שמעון בטומאת י"ט קאמר בין^[ט] שחטמו של זה לשחטמו של זה^[י]:
ולמא אס סמאל לומר קאמר. דלמא מריויה קמייבעיא ליה והכי קמייבעיא ליה האי בין זה לזה דקאמר רבי שמעון קודם הפרשה קאי או לאחר הפרשה קאי ואס תימאי לומר אחר הפרשה נמי קאי קודם שחטה או אפילו לאחר שחטה עד זריקה והאדר ליה איהו אפילו עד זריקה ודלמא לא קיימא לן כו' וירא ולא איפשיטא עניין:
מודע ששחטה לשם חורב. לא ששחטה ע"מ שימכפר בה מי שאינו צעלים בא^[א] ואין זה שינוי צעלים אלא שינוי קודש שהיתה לראובן מודה ולשמעון מודה אחרת ושחט את מותרו של זה לשם מותרו של זה^[ב] [וה"ה] בשוחט חטאת חלב לשם חטאת דס':
כשרה. ועולה לבעלים דלפי שינוי קדש אין כאן:
פסולה. לא^[ג] עלתה לבעלים דשינוי קדש הוא:
לשם שלמים דידה בעינן. דכתיב וזבח תודת שלמינו. והאי דליפלוג בתודה משום דמינה מייתי רבה^[ד] סייעמא למיתמיה מדאכלא חנן ומינה ה"ה לשאר זבחים:
כשרה. עלתה לבעלים:
פסולין. לא עלו:
לא עשוי. ואע"פ שלא בזה על

הודייה אחת דלרצבה לריכין להודות כדאמרין בצרכות (דף נד:י) וכתיב בזה (תהלים קז) ויזבחו זבחי תודה. ושחט תודה בשעת עלייתו מן היס לשם תודה שהפריש על יציאתו מבית האסורין:
חטאת ששחטה לשם חטאת. כגון חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דס':
כשרה. ועלתה לו:
פסולה. פסולה לגמרי כדתנן חוץ מן הפסח והחטאת:
על מי שמחוייב חטאת. בשנינו צעלים על מנת לזרוק דמה לשם חזירו המחוייב חטאת כמותו:
שאינו מחוייב עשה. שלא עבר עשה^[א] ובעשה שייך למימר^[ב] חטאת ממפרש ואולי:
כשרה חטאת מכפרת על חייבי עשה. הלכך מחוייב כשרה כמותו הוא:
למימרא. דעשה בת מינה דחטאת היא:
והאמר רבא כו' על מי שמחוייב עולה כשרה. אלמא לאו מיניה הוא דהא^[ג] עצירות עשה בידו שהפריש עולה עליהן^[ד]:
מקיעצא

ומומר הוא לן למימר דאפילו מקיעצא מכפרא אלא דאינה מכפרא^[ה] [א] בקיץ המזבח אית ליה לר"ש לב ב"ד מתנה ומיזה הוא מוכח במנחות בס' התורה דהיבא דאית ליה כו':
[ג] מל"ל ומשוש:
[ד] בשחיטת הק"י (ש"ס).
[ה] נוסחא כשירה גמורה, ואפשר שהוא לזכור בפני עצמו ולפרש דכרי רבה דכשרה קדאמר ר"ל כשרה גמורה, ועי' בשכ"י:
[ו] ל"ל דרבא (הגרי"ב, ובה' ב"ה), וגרסתא רל"ט דרב חסדא דרבא ס"ל דבוא דרבא מודה, וטעמא דהודה משום דכתיב בהו קרא שלמינו ואיירי ששחטה וכו'.
וגרסתא קר"א דרב כרבה ס"ל דרב דהא חסדא אידיה מדוקא דטעמא דשלמים לשם תודה וכו' את תודה וכו' משמע דר"ל כו'.
ועש"כ:
[ז] ל"ל שלמינו דידה (הגרי"ב).
[ח] ד"ו שלמינו:
[ט] דם כדפי' בקונטרס (ש"ס):
[י] [ח] ל"ל דבריינו (גרי"ב).
[יא] שנינו קודש אשנינו בעלים (ש"ס וגליון):
[ב] ביתה הו כחכ להביה כסס אדם גדול קדמון ועוד יש לומר.
ותיורא לחתירה הוא (ד' דוד):
[בא] עי' קר"א דג"ה על מ.
ובסוגיות דברי נגמ' מוחק דאי הפרשה כו' עד דלאחר הפרשה:
[בב] ל"ל אית דגרסי (ששכ"י):
[בח] מל"ל דרבי עולה נחב כתיב ויכיר עולי כו':

כל הזבחים פרק ראשון זבחים

ז.

וטעמא משום דנאין לכפר על [וטומאת] מקדש וקדשיו^[א] כמתניתין דהתם ובבביתא חדש טפי ממתינינן והא^[ב] דקתני שמתלמו לא כלא אלא לכפר על מוצא החילון לאפוקי שעיר הפיגמי דבעינן תרמי טומאת מקדש ומוצא החילון ואף על גב דמשמע התם דאי לא משום גזירה^[ג] הוי מקלינן בגופן אפי' במותר חטאות הפיגמיות היינו משום דהכי גמירי דמותר חטאות צבור לעולה וריביו חננאל מפרש כפירוש הערוך וגריס התם תינא נמי הכי וקאי אמילתא דרבי^[ד] ויחנן דאמר דלרבי שמעון מקלינן בהן בגופן הואיל ומעיקרא עולה והשתא עולה אכל לא במותר חטאת כו' ומינה אמאי נטר עד לטוק^[ה] דלעיל הוה ליה לאתויי:

דלמא אם תימצא דומר קאמר. ורבי זירא נמי שהשיב נמי לרבי ירמיה על טומאה שאירעה בין זו לזו כמו כן אס תימצא לומר קאמר וקושיא ראשונה ומי אית ליה לרבי שמעון לב בית דין מתנה לא חש לתרץ דאיכא למימר דאפרשיניהו בזה אחר זה ואינו חושש בקושיא דליקו ולימא ליה לקרא כו' ועוד דהיכא דלית ליה תקנתא דרעייה^[א] אית ליה לרבי שמעון לב בית דין מתנה כדמוכח במנחות פ' המודה (ע"ט) ומיניה הא מוכח דהיכא דאית ליה תקנתא דרעייה לית ליה לב בית דין מתנה וכאן אית ליה תקנתא דרעייה:
תורה ששחטה אשם תודת חבירו כשרה. ועולה לשם חובה משום^[ב] שני צעלים לא מופסלא דאין^[ג] שינוי צעלים אלא (א"כ) בזריקה ורב חסדא אמר פסולה פירוש לא עלתה לשם חובה משום דהוי שינוי קודש כשאמר תודת פלוני לשם תודה אחרת של פלוני אכל אמר מודה זו לשם פלוני כשרה גמורה לפי שהוא שינוי צעלים בשחטה^[ד] דכשריה גמורה:
הגה"ה רב חסדא אמר פסולה. נראה דוקא דמודה פליג משום דכתיב בתן קרב שלמינו ובקונטרס פירש דהוא הדין בשאר קרבנות:
אמר רבא חטאת ששחטה אשם חטאת כשרה. פירש רבינו תם דרבה^[ה] כרז חסדא ס"ל דהא דרבה אידיה וטעמא דמודה משום שלמים^[ו] משמע דר"ל דליירי ששחטה לשם חטאת חזירו וגרסה דלאו כזכרי מיירי מדללא קאמר בזהדיא חזירו אלא מיירי בשחטאת חלב לשם חטאת דס'^[ז] כדאמר רבא לקמן בפירקין (דף ט:י) חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דס לשם חטאת עבודה כוכבים כשרה לשם חטאת מזיר לשם חטאת מזרע פסולה הני עולות ניניה ואס מאמר ותרמי דרבה^[ח] למא לי מי

לומר דהך דהכא נקט לאשמועינן דשינוי קודש איפסא משום צעלים אע"ג דרבה לא פירש הפסוקים כדבזריו^[א] מדאמר בריש פירקין (לעיל דף ג:) דרב יוסף בר אמי רמי שינוי קודש^[ב] ומשני [והא]^[ג] דלקמן נקט לחלק בחטאות וגם משום צעיא דאחר כך דבעי רבא חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דטומאת מקדש וקדשיו מהו:
חטאת ששחטה על מי שמחוייב עולה כשרה. וכגון שלא הפרישה דעיין דאי הפרישה^[אא] הוה ליה כעל מי שאינו מחוייב כלום אס תימצא לומר דלא מכפרא אעשה דלאחר דהפרשה דמתקמא עולה ויוכפר על הכל א"כ דאמר הרי עלי עולה דכשיפרישנה יכפר על כל עשה שעבר:
על מי שאינו מחוייב בלאום פסולה. אי דגרסין^[ב] בזה מימרא עולה דגבי עולה נמי^[ג] כתיב לכפר עליו דאי גרסין הכא חטאת ל"ל איך מילתא^[ד] דרבה דחטאת מכפרת על חייבי עשה מהכא שמעינן לה:
על חייבי עשה לא בא שכן. מהאי קל הואיל ועיקרא למילתא אחרימי קאתמא ואהני קל וחומר לקופיא:

גרגע טומאת מקדש וקדשיו, משום דלא נקט למיפשט בעיא דרבה דלקמן, ולכן משני משום דמקיעצא על מכפרים ר"ה דלמא את"ל ב"י ודלמא לא קרייל בה' וידיא. ס"ה ואין למיפשט בעיין תפשוט ר' זירא [דאפשר] דהשיב בלתי' [דלתי'ן] דאיתי ממכר על שם דלאחר פסיקתא, כמו וכן שעניי עזרת דמספקין על טומאת מקדש וקדשיו [ובלא למנעא על טומאה שנין] שחטית לפשוט. [דכא דהשיב]ן יכי וירא על [הבשאל] דלעיל דאמר [על טומאה שאירעה] למה שחטית האשקון, לא למיפשט האשקא דלפנינו, ק"י, דרד"י ר' זירא לא פליג ארבה [דסבר דליכא למיפשט האשקא, אלא] [אלא] דהשיב בלתי' הואיל והוא שלא בלתי' [דמפרש] אטעם דלאחר הפרשה אס עד אחר שחטין] או עד זריקה כו':

עין משפט ונר מצוה

בא א מ"י פ"ד מהלכות שקלים הלכה יא:
ב מ"י פקדן טו מהלכות פסח"ה הלכה יג:
ג א מ"י שם הלכה ז:
קב ד מ"י שם הלכה ח:
לג ה מ"י שם הל"ט וה"ל יד:

תורה אור השלם

- ובשר זבח תודת שלקחיו ביום קרבנו יאכל לא יציקו ממנו עד בקר: ואם נדר או נדבה זבח קרבנו ביום הקריבו את זבחו יאכל ונקותר: והותר ממנו יאכל:
ויקרא, ד טו-טז
- וקטר את ידו על ראש החוקאת ושותט אתה לחקאת במקום אשר ישחט את העולה:
ויקרא, ד, לג

מוסף רש"י

לדברי חכמים נפדין תמימים. להכשירן כשהן זו, מתללינן אותן על מעות חילין ואומת המעות יכלו למותר התרומה ישנה שעשין מהן קרועי פחים ליפיי לית קריק' דמתא במנחות שקלים, ויזין שיאלו לחילין חזורים ולקחים אומת ממעות תרומה חדשה וקרבנו כשהן זו, ואע"ג שאין בהם קדשי יחיד מתחלת כלא מוס דקרייל' (מנחות ק"ה) מואס כל דהנה טמאה, דאמר נמי כבעלי מומין עשפדו הכבוד מדבר, אלו של צעיר נפדים (שבועות י'):
ובזה תודת שלמינו. שחטה ויחטתו לשם תודה:
תורה קרייה שלמים. דכתיבי תודת שלמינו כמו חטאת הקהל, מוכת ששה עברי (לעיל ט:י).
חטאת ששחטה לשם חטאת כשרה. דכי דרדי נינהו דמחוייבו חטאת קתמא שמייהו וזכרת שמיין שוה על הכתר, אין שם שניי קודש והיא חטאת לשם חטאת נאסתי (לקמן ט:י) חטאת ששחטה על מי שמחוייב חטאת. חטאת לחזקן ששחטה להכפר בה שמעון, אס שמעון מחוייב חטאת הוא פסולה, אכל אס מחייב עולה ולא חטאת כשרה (לעיל ג:י) וכפר עליו. היינו וזריקה אלמא זריקה לשם צעלים בעיא (לעיל ד:ד).

ליקוטים

על מי שמחוייב עולה כשרה. ולא עלתה לבעלים. כן הוא ברמב"ם פט"ו פסחים"ה ח"ה. ובזבחים מבואר דבסות כשרה, ואינו מבואר דלא עלתה לבעלים. ודין דלעיל לשם חילין מבואר להדיא שם מ"ו ע"ב [דלא עלתה], ודין זה אינו מבואר כלל. ולומר דהרי"ם למד מזה דכמו לשם חילין איזין מחשבה פוסלת ומימי לא עלתה, הבא גמי, או אינו דרך היר"ם, והוה ליה לכתוב יראה לי דכדרכו דר"ע. (מנ"ס מ"י קרי"ם)

שיטה מקובצת

על מי שאינו מחוייב ביום פסולה. דהוי שפיר מחוייב כפרה כמותו דמפרש ואלי ודאמר רבא כו'.
ולפירש' מלתא קיימאית אלא:
והאמר רבא בה' על מי שמחוייב עולה כשרה. אלמא לאו מינה הוא (והא' [והא] הכא ענינים עשם בידו שהפריש עולה עליה. ומשני מקיעצא לא מכפרה כו'. כי פ"י הקונטרס. ומי"ט קשה היקף פשיטא ליה לרבא דספול והא לקמן (דף ט:י) מספקא ליה לרבא אפילו על חטאת חלב ששחטה על מי שמחוייב חטאת דטומאת מקדש וקדשיו דשמה לא הוי מחוייב כפרה כמותו לפי שאינו קבועה כמותה. כי"ש על מי שאינו מחוייב כלום. לכן ק"ל דגרסין עולה ששחטה על מי שאינו מחוייב כו'. דגבי עולה^[א] הוא דכתיב ויכיר עולי הכסן (ויקרא י, ב) ואמר רבא חטאת כו', ומילתא בלתי נפשיא היא, ועל ספיר למימרא דבת מינה היא. ולא צני לגטיי לכן כי שחטה על מי שמחוייב עולה כשרה משום דלא